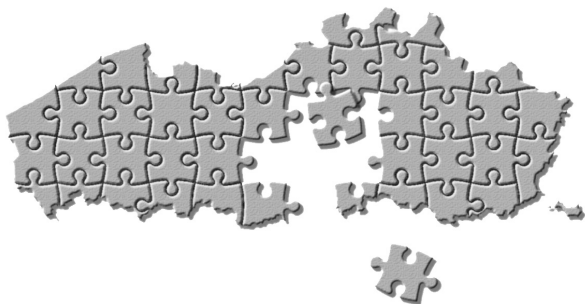

Een toekomst
voor
Brussel

in
Vlaanderen

2007

Een toekomst voor **Brussel** in **Vlaanderen**

Waarin bestaat de Brusselse problematiek?

Al bijna veertig jaar is men in België bezig de staat te hervormen. De Belgische machthebbers hadden wel degelijk begrepen dat er iets moest veranderen, als men wou dat het bleef duren. Het hoofddoel van de hele staatsvorming is steeds geweest de Belgische staat te redden. Daarom moest te allen prijze het fundamentele Belgische feit worden weggemoffeld: dat er geen Belgen bestaan, maar alleen Walen en Vlamingen. De staatsvorming mocht dus in geen geval uitmonden in een tweeledig federalisme. Vandaar de geniale vondst: ons land werd opgesplitst in een rits van “Gemeenschappen” en “Gewesten”. Het ideale recept voor een “cocktail à la belge”. Terwijl alle echt belangrijke bevoegdheden, ook financieel, in handen blijven van het centraal-federaal gezag, werden een groot aantal secundaire en uitvoerende functies gedelegeerd naar een opzettelijk verwarrend structureel kluwen van elkaar overlappende en beconcurrerende ondergeschikte echelons.

De *Gemeenschappen* (de Vlaamse, Franse en Duitstalige) kregen een aantal bevoegdheden in culturele en ‘persoonsgebonden’ aangelegenheden, zoals onderwijs, gezondheidszorg, bijstand aan personen, mindervaliden, bejaarden, jeugdbescherming, enz. De *Gewesten* (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) werden bevoegd voor een aantal territoriale materies, waaronder verkeersinfrastructuur, ruimtelijke ordening en stedenbouw, stadsvernieuwing, bescherming van het leefmilieu en natuurbehoud,

huisvesting, openbare werken en vervoer, toezicht op provincies en gemeenten, tewerkstellingsbeleid, en enkele ondergeschikte aspecten van het economisch beleid. Wat men het Belgisch federalisme noemt is dus eigenlijk een onnatuurlijk mengsel van culturele autonomie en administratieve decentralisatie.

Nu ligt de Brusselse agglomeratie zo goed als volledig ten noorden van de taalgrens en behoort ze *territoriaal* duidelijk tot de Vlaamse ruimte. Daarentegen vormt Brussel, *op cultureel en taalgebied*, een duidelijk onderscheiden en apart probleemgebied en heeft het een eigen identiteit binnen de Vlaamse ruimte. Men had logischerwijze kunnen denken dat men Brussel een apart statuut zou hebben gegeven voor de taal- en persoonsgebonden materies, het dus tot een aparte Gemeenschap uitgeroepen zou hebben; en dat men wat betreft economie, stedenbouw, verkeer, huisvesting, enz. de bevoegdheid over Brussel aan het Vlaams Gewest zou hebben gelaten. Maar neen, men heeft de zaken op hun kop gezet. Brussel werd een Derde Gewest, terwijl de persoonsgebonden materies in Brussel werden toegewezen, voor de Franstalige Brusselaars aan de Franse Gemeenschap - dus Brussel en Wallonië samen - en voor de Brusselse Vlamingen aan de Vlaamse Gemeenschap - die zich overigens dadelijk versmolt met het Vlaamse Gewest.

De gevolgen van deze onzinnige constructie beginnen met de dag duidelijker te worden. Brussel-19 als Derde Gewest, betekent een **dubbele breuklijn** met de realiteit. Vooreerst een breuk binnen de geografische agglomeratie tussen de kleine kernstad van de 19 gemeenten en de rest van de Brusselse grootstedelijke ruimte. Ten tweede een breuk tussen de stad en haar achterland, of m.a.w.: een kloof tussen de grootstad en haar uitgestrekte sociaal-

economisch complementaire ruimte - waarvan ze volledig en onafscheidbaar deel uitmaakt.

Deze contradictie dreigt van Brussel meer en meer een onleefbare stad te maken. De problemen in en om Brussel-19 zijn legio. De verder nodige ruimtelijke ordening en infrastructuur missen een behoorlijke planning en financiering. Er is een stedelijke crisis van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gekenmerkt door werkloosheid, armoede, verloedering en stadsvlucht. Er dreigt een hele ontwrichting van de Vlaams-Brusselse economie als men verder gaat met een driedelige staats hervorming. Dan is er natuurlijk de verfransing die verder haar gang gaat in Brussel en in de randgemeenten. Uiteindelijk betekent het bestaan van het Derde Gewest een achteruitgang van de politieke macht van Vlaanderen in zijn hoofdstad, in zijn centrale regio en in heel België.

De bedoeling van dit vlugschrift is om alle deelvragen van de Brusselse kwestie eens kort maar duidelijk te beschrijven en te ontleden, om het onderling verband tussen die verschillende aspecten aan te tonen, om ten slotte de krachtlijnen van een oplossing ten gronde te formuleren. Een duurzame oplossing voor de Brusselse problematiek betekent dat alle betrokken partijen een beetje water in de wijn zullen moeten doen, zodat het algemeen belang ermee gediend is.

Hoe komt het dat Brussel een grootstad is geworden?

Rond het einde van de 18de eeuw was Brussel nog een kleine provinciestad met ongeveer 75.000 inwoners, die nagenoeg allemaal binnen de oude stadskern leefden. Daarna is Brussel uitgroeid tot een *grootstad*: een mas-

sale opeenhoping van mensen in een uitgestrekt gebied met een hoge bebouwingsdichtheid. We moeten ons dus afvragen welke economische en maatschappelijke factoren tot deze enorme bevolkingsconcentratie hebben geleid.

Een eerste oorzaak is natuurlijk het feit dat de nieuwe staat België in 1830 *Brussel als hoofdstad* gekozen heeft, als zetel van macht en bestuur. Dat was niet zo evident als het vandaag kan lijken. Want ook Luik was een ernstige kandidaat, omdat het Brussel toentertijd evenaarde qua inwoners en economische macht. Maar het werd Brussel en deze nieuwe politieke hoofdstad trok al gauw iedereen aan die een woordje wilde meespreken in het beslissingsproces. Duizenden gingen zich vestigen daar waar het macro-economisch beleid werd uitgestippeld. Met in hun kielzog natuurlijk duizenden anderen om in de nieuwe behoeften te voorzien. Brussel is dus gedurende 150 jaar de hoofdplaats geweest van een centralistische en kapitalistische staat, met een sterke concentratie van politieke, financiële en industriële macht. Die was vooral op de Waalse industrie gesteund, zodat het Belgisch ‘kolen- en staalproletariaat’ vooral in Wallonië te situeren was. De “Belgische” migranten naar Brussel waren eerst de Franstalige burgerij en intelligentsia vanuit alle Belgische, ook Vlaamse steden, gevolgd door Waalse inwijkelingen uit de hogere sociale milieus (die in de overheidsdienst gingen werken) en ontelbare Vlaamse immigranten uit lage sociale milieus. In de late 20ste eeuw, met de neergang van de Waalse industrie, volgden ook Walen uit de lagere klassen.

De tweede oorzaak ligt in de *vestiging van de Europese administratie in Brussel*. Sinds 50 jaar is Brussel de hoofdzetel van de Europese Commissie, de Raad van de Europese Unie, het Europees Parlement en, sinds veertig jaar, tevens van de NAVO. In 1970 telde men 7.500 personen hier tewerkgesteld als ambtenaren in internationale

organisaties en geallieerde bases. Voor het jaar 2005 leren de schattingen van de FOD WaSo ons dat de EU en de NAVO, de belangrijkste werkgevers van de internationale organisaties in Brussel, respectievelijk zo'n 25.000 en 3.000 mensen tewerkstellen. Met de uitbreiding van EU- en NAVO-lidmaatschappen neemt dat aantal natuurlijk steeds maar toe. Deze instellingen trekken dan weer duizenden lobbyisten aan, alsook mensen die werken voor ondernemingen die hoogwaardige dienstverlening aanbieden, die werken voor toeleveringsbedrijven, schoonmaakdiensten, enz... Anno 2007 blijkt uit een studie dat de Europese instellingen voor 92.000 directe en indirecte jobs (of 12,7% van het totaal aantal) jobs in het BHG zorgt.

De derde reden is uiteraard de toenemende *niet-Europese immigratie* ingevolge de destabilisering van de zogenaamde ontwikkelingslanden door het mondiaal kapitalisme. Groeiende ongelijkheid is een belangrijk kenmerk van de hedendaagse wereld: de rijken worden rijker, de armen armer. Sinds 1960, het begin van de mondialisering, is de kloof in het inkomen per capita tussen de Westerse landen en de Derde Wereld exponentieel toegenomen. Daarom kwamen en komen er ook in grote getale migranten naar ons land, eerst vooral vanuit Marokko en Turkije, later ook vanuit Subsaharaans Afrika en Centraal Azië, allen op zoek naar betere jobopportunities, betere behuizing en schoolsystemen, of op de vlucht voor religieuze of politieke repressie. Die migranten kiezen overwegend het grootstedelijk gebied als hun nieuwe verblijfplaats.

Deze ingaande migratie (Belgische, Europese en buiten-Europese) over lange tijd en op grote schaal, die nog almaar verder gaat, maakt dat de Brusselse grootstedese bevolking zich sterk onderscheidt van die van een kleinere stad: ze is veel *heterogener*. Zowel de maatschappelijke elites als de 'sociale gevallen' zijn in de hoofdstad sterk

vertegenwoordigd. De bevolking is cultureel erg *divers*: veeltalig, multi-etnisch, kortom een samenstelling van allemaal minderheden. De beroepsbevolking vertoont een hoogopgevoerde en nog steeds toenemende arbeidsverdeling. Het is de locatie van een onevenredig deel van de tewerkstelling in de overheids- en privé-tertiaire sectoren. De lage-loonimmigratie is de laatste jaren nu ook op de diensten gericht. Er ontstond een *groeïende polarisatie qua inkomen en beroepsactiviteit*, en grote contrasten in welvaart en ontplooiingsmogelijkheden. De grootstad wordt tevens gekenmerkt door een duidelijke *woonsegregatie*: de vreemdelingen die werkzaam zijn in internationale instellingen en ondernemingen wonen in de rijkere wijken en gemeenten, terwijl de armere in achtergestelde buurten geconcentreerd zijn. Men treft migrantencommunes aan met eigen, vaak informele, commerciële netwerken. Ten slotte wordt de grootstedese bevolking gekenmerkt door haar *beweeglijkheid*: de grootstedeling heeft meer oppervlakkige contacten, verandert vaker van werk en verhuist gemakkelijker (waarbij dient gezegd dat de rijkere vooral naar de stadsrand verhuizen). Dit werkt een zeer ruime suburbanisatie van wonen en werken in de hand, zodat de grootstedelijk ruimte alsmaar uitbreidt. De exacte omvang van die ruimte moet daarom duidelijk besproken worden.

Wat zijn de huidige contouren van de grootstad Brussel?

Oorspronkelijk gevat binnen zijn middeleeuwse stadsmuren, is Brussel vanaf 1830, wegens de evolutie van de bevolkingsconcentratie, uitgedeid tot de 19de-eeuwse agglomeratie van eerst 16, en daarna 19 gemeenten. Deze

negentien gemeenten vormen vandaag het grondgebied van een juridische entiteit met een speciaal administratief statuut: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). Het zijn: Anderlecht, Brussel-Stad, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Jette, Koekelberg, Oudergem, Schaarbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Vorst en Watermaal-Bosvoorde.

Maar na de Tweede Wereldoorlog is de bebouwde ruimte, door een aanhoudende immigratie en een verschuiving in het demografisch zwaartepunt, uitgezwermd tot een grote agglomeratie die een overgroot deel van Vlaams-Brabant (en een klein deel van Waals-Brabant) omvat. Een stad groeit, wat betreft aaneengesloten bebouwing, immers altijd aan de rand. We stellen vast dat, gemeten aan de hand van de wetenschappelijke criteria die in België terzake gelden, de Brusselse *agglomeratie*, naast de 19 gemeenten, nu al zeker 17 andere gemeenten méér omvat, die in het totaal dus 36 gemeenten telt. Van deze 17 zijn er twee Waalse: Waterloo en Eigenbrakel. De 15 Vlaamse gemeenten zijn, kloksgewijs van noord naar zuid: Wemmel, Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Wezembeek-Oppem, Kraainem, Tervuren, Sint-Genesius-Rode, Linkebeek, Drogenbos, Beersel, Halle, Sint-Pieters-Leeuw en Dilbeek. Deze geografische agglomeratie telde in 2004 in totaal 1.397.386 inwoners (op 520 Km²), waarvan bijna 72% in de 19 gemeenten van de oude agglomeratie. En het *stadsgewest* - dat is de agglomeratie uitgebreid met de zone die morfologisch weliswaar niet echt aansluit bij de agglomeratie, maar sociaal en economisch overwegend op de kernstad gericht is - bestaat nog eens 28 gemeenten méér, dus in totaal 64 gemeenten met nagenoeg 1.800.000 inwoners. Het Brussels *stedelijk leefcomplex* naar Belgische normen - dat is het stadsgewest uitge-

breid met de forensenwoonzone - omvat heel noordelijk-centraal België en telt bijna 3 miljoen inwoners.

De eigenlijke grootstad Brussel, alleen haar agglomeratie al, strekt zich dus beslist véél verder uit dan het kader van de 19 gemeenten, waartoe het BHG, hoofdzakelijk om linguïstische redenen, door de politieke macht werd vastgelegd. Buitenlandse onderzoeksinstellingen, die andere, niet zulke minimalistische criteria inzake maximale afstand tussen twee gebouwen en inzake bevolkingsdrempels hanteren dan de officiële Belgische, zien de Brusselse agglomeratie nog groter. Eurostat schrijft Brussel een agglomeratie toe van 1,7 miljoen inwoners; het Amerikaanse "National Geospatial Intelligence Agency" geeft Brussel zo'n 2 miljoen inwoners; en Population Data vermeldt bijna 2,7 miljoen inwoners.

Eerste breuk...

We kunnen dus gerust zeggen *dat zo goed als heel Vlaams-Brabant, naar de verstediging, met Brussel-19 vergroeid is en dat het er, micro-economisch en verkeers-technisch, een éénheid mee vormt*. Het bestaan van een autonoom Derde Gewest op Brussel-19 (het BHG) betekent bijgevolg een breuk binnen de grootstad tussen de kernstad en de rest van de agglomeratie. Deze breuk vormt een hinderpaal voor de oplossing van een aantal prangende, technische problemen van ruimtelijke ordening en infrastructuur in en om het BHG.

Gezien de wereldwijde trend tot verstedelijking, en rekening houdend met zijn geografische ligging en zijn internationale functies, zal Brussel blijven groeien. Als men van Brussel een leefbare stad wil maken, moet deze

groei voorzien, gepland en geleid worden, niet binnen de 19 gemeenten, maar over de hele grootstedelijke ruimte.

Ruimtelijke ordening met de vestiging van industrieën en dienstengebieden en woonzones, wegverkeer en openbaar vervoer, huisvestingspolitiek, sociale woningbouw en stadsvernieuwing, communicatie- en werkgelegenheidsbeleid; zelfs een leek ziet in dat tussen al deze materies een nauwe samenhang bestaat, en *dat men slechts tot een coherente ordening kan komen als één enkele overheid bevoegd is voor de planning, inrichting en beheer over de hele ruimte van de agglomeratie.*

De Brusselse industrie is bijna volledig gevestigd buiten de grenzen van Brussel-19, voor 95% in de Vlaamse rand; omgekeerd is een groot deel van de Vlaamse tertiaire sector, openbare en particuliere, in het BHG gevestigd. Met de voorzienbare uitbreiding van de internationale functies van Brussel zullen onafwendbaar ook steeds meer tertiaire activiteiten uitzwermen buiten de huidige grenzen van Brussel. Zonder een dringende en ruime geografische planning, tot v er buiten de grenzen van het BHG, moet dat op termijn leiden tot chaotische toestanden.

Steeds minder inwoners van het BHG vinden werk binnen de grenzen van de 19 gemeenten: een steeds groter deel van de in Brussel wonende arbeidskrachten zal, voor zijn tewerkstelling, aangewezen zijn op de Vlaamse rand. Met alle taalproblemen die, aan beide zijden, daaraan verbonden zijn. De Brusselse overheid weigert immers haar bevolking ernstig op te leiden om in twee talen te kunnen functioneren.

Steeds meer loontrekkenden, ambtenaren en bedienden, komen echter elke dag vanuit de Vlaamse rand, Vlaams-Brabant en de verdere Vlaamse provincies, naar Brussel werken. Zoals elke hoofdstad, is Brussel een reus-

achtige long die elke morgen volstroomt met zuurstof uit het gehele achterland, en 's avonds weer leegloopt. De *verkeersinfrastructuur*, vereist voor de dagelijkse pendelbeweging van honderdduizenden personen naar en van Brussel, ontsnapt echter bijna volledig aan de bevoegdheid van de Brusselse Gewestregering. Als nationaal en internationaal dienstencentrum is Brussel een belangrijk knooppunt van goederen en personenvervoer, maar het BHG mist de controle die het de stad moet toelaten haar functie als verkeersknooppunt te vervullen. Dit geldt niet alleen voor het lucht- en spoorverkeer, maar ook en vooral voor het wegennet. Het BHG is in de onmogelijkheid de vereiste aanleg van wegen voor het steeds toenemende verkeer te plannen of uit te voeren. Niet alleen alle penetratie-assen, maar ook de zgn. Brusselse ring, liggen buiten het territorium van het Gewest, terwijl zowel het penetrerend wegverkeer als het omrijdend ringverkeerd georganiseerd zouden moeten kunnen worden in functie van de oriëntatie die aan de ruimtelijke ordening binnen Brussel dient gegeven te worden. Om een rationele verkeerspolitiek uit te werken binnen de 19 gemeenten zelf, zou men het wegverkeer, en vooral het openbaar vervoer, moeten reorganiseren over een grote ruimte om die kernstad. De elke maand aanzwellende verkeersstroom, die zich dagelijks in en uit Brussel worstelt, is onbeheersbaar als het net van het openbaar stadsvervoer niet wordt gepland en uitgebouwd tot diep in de omliggende residentiële gebieden. Pas dan zullen de honderdduizenden pendelaars hun auto thuis laten. Zoals het nu gaat, is de toegang tot Brussel geblokkeerd van 7 tot 11 's morgens en van 15 tot 20 uur. En over drie tot vijf jaar van 6 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds... Het langverwachte GEN (het voorstadsnet dat de hoofdstad beter bereikbaar moet maken) en het Diabolo-project (dat de luchthaven van Zaventem beter moet ont-

sluiten) staan al jaren in de steigers maar lopen telkens weer vertraging op, precies wegens de administratieve rompslomp in het Brussels Gewest.

Dient er herinnerd te worden aan de erbarmelijke toestand van Brussel op het vlak van *sociale huisvesting*, *stadsvernieuwing* of eenvoudig onderhoud van straten en pleinen, omhaling van huisvuil, enz.? Brussel is voor grote stukken erg vervuild en vervallen. De migranten zijn opgestapeld in uitgestrekte krottenwijken, die nu al bijna de helft van de binnenstad beslaan. Het aantal nieuwe sociale woningen dat tot nu in Brussel-19 gebouwd werd is verwaarloosbaar. Een resultaat is dat Brussel ook al zware rassenrellen heeft gekend. Om de algehele verkrotting van de kern van de 19 gemeenten te voorkomen, zou o.m. een ruim uitgespreid plan van stadsuitbouw en stadskernvernieuwing nodig zijn, met een grootscheepse politiek van sociale woningbouw tot v er in het randgebied.

De huidige situatie van verloedering heeft als neveneffect de versnelde *stadsvlucht* van de hogere en middenlagen van de bevolking, waarvan de Vlaamse exodus  en aspect is, de verfransing van Vlaams-Brabant een ander. De opgeleide, rijkere mensen en de jonge (aanstaande) gezinnen verlaten de stad. Dit fenomeen bestendigt en versterkt de verfransingdruk in en rond Brussel-19, door de verzwakking en zelfs uitschakeling van de Vlaamse politieke macht.

Fiscaal betekent dat meteen dat Brussel zijn voornaamste inkomstenbron ziet opdrogen: de sociale bovenlaag met de hogere belastbare inkomens. Door die voortdurende daling van de fiscale inkomsten ontstaat een financiële impasse die de technische onoplosbaarheid van de problemen nog komt verergeren. Daarmee ontstaat een zichzelf versterkend proces, een *stedelijke crisis*. Het Gewest blijft achter met de onderklasse, de werklozen, de

arme bejaarden en allochtonen, de kansarmen en de ‘plantrekkers’ allerlei. En Brussel heeft eenvoudig geen geld om deze underdogs in een fatsoenlijke omgeving onder te brengen, noch de Brusselse Gewestregering, noch de 19 individuele gemeenten (waarvan er 17 financieel al het water aan de lippen staat). Met alle gevolgen van dien op het vlak van gettovorming, segregatie, criminaliteit en verloedering op elk gebied.

Om al haar functies te kunnen vervullen heeft Brussel, zoals alle hoofdsteden, behoefte aan een zeer complexe en dure infrastructuur. Niet alleen gebouwen, straten, pleinen, parkeerterreinen en -garages, maar ook een dicht net van vlotte toegangs- en verkeerswegen te land, per spoor en via de lucht; communicatienetten voor telefoon, radio, kabel,... Terwijl de voortdurende toevloed van nieuwe bedrijven en personen uit binnen- en buitenland onophoudend nieuwe investeringen vergt - in projecten van huisvesting, stadsontwikkeling en stadsvernieuwing, openbaar vervoer en wat al meer. Deze vereiste infrastructuur kan in geen enkel land ter wereld door de hoofdstad zelf worden gefinancierd. Zeker Brussel kan zelf niet de nodige inrichting bekostigen. Deze realiteit is volkomen ontgaan aan de knappe Belgische staatshervormers, toen zij van Brussel - volgens de wens van het francofone establishment - “une région à part entière” hebben gemaakt. Inderdaad, een Gewest worden zoals een ander, betekent dat Brussel ook zijn eigen uitgaven zou moeten dekken met zijn eigen inkomsten, zoals Vlaanderen dat doet en Wallonië dat zou moeten doen. Een onmogelijke zaak! Ondanks de speciale dotatie, in de financieringswet van Brussel, om de kosten van zijn hoofdstedelijke functies te dekken, sluiten de rekeningen van het BHG elk jaar met een deficit van nagenoeg 20%. Er wordt zelfs geen poging

gedaan om de schijn op te houden en een budget in evenwicht op te brengen. En dit alles niettegenstaande het feit dat, bij een gebrek aan financiële middelen, noodzakelijke en verplichte uitgaven niet eens worden gebudgetteerd.

Dit betekent dat het BHG niet alleen in de technische onmogelijkheid is om zijn gewestelijke bevoegdheden uit te oefenen. Maar ook *dat Brussel als apart gewest in elk geval financieel onleefbaar is, zelfs als men het Gewest zou uitbreiden tot de 36 gemeenten van de reële agglomeratie*. Waar moet het geld vandaan komen? Niet van Wallonië. Hoe zou Wallonië kunnen instaan voor de financiering van Brussel, wanneer het zelf al elk jaar miljarden Vlaams geld nodig heeft om te overleven? Alleen Vlaanderen kan het bestaan en de uitbouw van het Brussels stadsgewest, financieel en economisch, op zich nemen. En dit zou pas normaal zijn, want Brussel ligt met al zijn vezels verankerd in de Vlaamse economische ruimte.

Hoe ver reikt het economisch achterland van de grootstad Brussel?

De Franse professor *François Moriconi-Ebrard*, een wereldautoriteit inzake sociale geografie, ziet de Brusselse agglomeratie nog groter. Hij stelt één immense *conurbatie* vast waarin Brussel, Antwerpen, Gent, Mechelen, Aalst en Leuven (die tot in de jaren 1980 aparte agglomeraties vormden) verenigd worden. Die polycentrische agglomeratie telt 171 gemeenten, met 4,5 miljoen inwoners over een totale oppervlakte van 5.700 km². Hij voorziet dat tegen 2020 heel het noorden van België, door verdere suburbanisatie en 'rurbanisatie' (waarbij de traditionele stedelijke activiteiten verspreid worden over heel het land), nog maar één agglomeratie zal vormen van 6 miljoen inwoners.

Het is natuurlijk niet toevallig dat die steden nu al heel dicht bijeen gelegen of aaneengegroeid zijn: het wijst op één functionele grootstedelijke ruimte waarin elke kern focust op een specialisme. De bekende Vlaamse Ruit heeft als economische ruggengraat de as Brussel-Antwerpen, waarbij een duidelijke complementariteit optreedt (Brussel: dominante administratieve en tertiaire hoofdplaats; Antwerpen: haven, handels- en industriecentrum). Deze structuur wordt natuurlijk aangevuld met de andere grote stad Gent, maar ook met de regionale steden Brugge, Kortrijk, Leuven en Hasselt-Genk, en vormt aldus een ingewikkeld netwerk van functionele relaties.

Wegens zijn geografische ligging - in het hart van Vlaanderen, op ongeveer gelijke afstand van de zee en de Maas en op 45 km van de Antwerpse haven - is Brussel de ideale vestigingsplaats voor elke onderneming, vooral in de dienstensector, waarvan de activiteit het gehele Vlaamse land bestrijkt. Het feit dat Brussel, sinds het ontstaan van de gecentraliseerde Belgische staat, werd uitgebouwd als middelpunt van de volledige verkeers- en communicatiestructuur van het land, versterkt nog aanzienlijk de aantrekkingskracht van de hoofdstad op ondernemingen, die een meer dan lokaal of provinciaal karakter hebben.

Deze centrale functie van Brussel, voor het geheel van de Vlaamse economie, wordt bevestigd door enkele cijfers. Van al de handelsvennootschappen met zetel te Brussel, zijn er 35% die het Nederlands gebruiken in hun betrekkingen met de overheid, nl. voor hun belastingaangifte, en waarvan het Nederlands dus de interne voertaal is. Uit de 'Enquête naar de arbeidskrachten' van 2003 bleek ook dat 34,5% van alle personen met een betrekking te Brussel, hun woonplaats hebben in Vlaanderen. Dit betekent dat 9% van de buiten Brussel wonende Vlamingen met een vaste

betrekking te Brussel werken; wat betreft de loontrekken- de arbeid alleen wordt dat zelfs 14%.

Vooraf in de dienstensector speelt Brussel een centra- le rol in de Vlaamse economie. De volledige centrale ad- ministratie, en al de politieke lichamen van het Vlaams Gewest en van de Vlaamse Gemeenschap, zijn te Brussel gevestigd. Brussel telt twee Vlaamse universiteiten, waar- van de VUB, die de grootste Nederlandstalige werkgever van Brussel is. Daarnaast zijn er verschillende andere Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs waarvan het rekruteringsveld zich uitstrekt over het hele Vlaamse land. En ontelbare Vlaamse organisaties, instellingen en verenig- ingen met sociale, culturele, artistieke, politieke of ande- re maatschappelijke activiteiten, zijn te Brussel gevestigd, of kiezen Brussel als centraal punt voor hun werking, zelfs indien hun zetel elders is gevestigd. Brussel is, in elk op- zicht, de economische hoofdstad, het sociaal-economisch hart van Vlaanderen.

Hier komt de **tweede breuk** te voorschijn. Brussel be- staat niet in isolatie, maar is, door zijn multifunctionaliteit en ruime invloedssfeer, een integraal deel van de bredere structuur die Vlaanderen heet. Deze integratie leidt tot een permanente instroom van mensen en kapitaal, vanuit Vlaanderen naar Brussel. *De grootstad Brussel en haar complementair achterland Vlaanderen vormen een on- scheidbare sociale en economische entiteit en die wordt best als één geheel bestuurd.* Het monster van de staats- hervorming heeft echter niet twee, maar drie Gewesten gebaard. Wanneer men die lijn zou aanhouden bij de over- dracht van alle economische bevoegdheden naar de Ge- westen, dan komt Vlaanderen in een onhoudbare positie te staan. Want dat zou betekenen dat de Brusselse Gewestre- gering zeggingschap en controle krijgt over een belang-

rijk, centraal segment van de Vlaamse economie, namelijk over de instellingen en bedrijven van de dienstensector die in Brussel zijn gevestigd. Dit zou, naar alle waarschijnlijkheid, binnen de kortste tijd leiden tot een toenemende ontwrichting van het algemeen economisch beleid, te beheren door het Vlaams parlement en de Vlaamse regering. Je kunt geen twee piloten hebben aan de stuurknuppel van hetzelfde vliegtuig.

Omdat in de bestaande staatsstructuur alle belangrijke economische bevoegdheden in handen zijn gebleven van de “federale” Belgische regering, heeft het bestaan van Brussel als Derde Gewest tot hertoe geen zware economische weerslag gehad op het Vlaamse land. Helaas wel een heel zware weerslag op de culturele en politieke ontplooiingsmogelijkheden van de Vlaamse gemeenschap in Brussel en Vlaams-Brabant. En dat is precies wat ons nu, sociaal en economisch zou kunnen te wachten staan. Met het toebedelen van autonome beslissingsmacht aan het Brussels Gewest (in een uitgebreid *driedelig* federalisme of confederalisme) zou het conflict tussen Vlaanderen en de Brusselse francophonie onmiddellijk een veel dramatischer en fundamentele dimensie krijgen.

Welke rol speelt Brussel als hoofdstad voor het Vlaamse volk?

Een grootstad die tegelijk hoofdstad is, vormt in een normale situatie niet alleen de zetel van een aantal politieke instellingen en de centrale administratie met nationaal bereik, of van een aantal diensten inzake onderwijs, cultuur, ontspanning, gezondheidszorg, enz.

Economisch is ze vooral de vestigingsplaats van de belangrijkste bedrijven, voornamelijk in de sector van de

diensten, waarvan de activiteit zich uitstrekt over zo goed als het gehele land. Het gaat om de duizend-en-één ondernemingen die het moderne bedrijfsleven, en de hedendaagse samenleving in haar geheel, omsluiten en begeleiden. Denk maar eens aan vervoers-, verkeers- en communicatiebedrijven; banken, beursmakelaars, verzekeringen en accountants; fiscale, juridische, technische expertise- en adviesbureaus; de grote distributie-ondernemingen en de hoog-gespecialiseerde of luxe-handelszaken; ten slotte het hele complexe netwerk van hulp- en ondersteuningsbedrijven inzake reclame en marketing, software en programmatie, onderhoud van machines en technische apparatuur, schoonmaakbedrijven, bewakingsdiensten en zoveel meer.

Ook alle belangrijke instellingen van de *burgerlijke maatschappij*, zoals de grote media, politieke partijen en bewegingen, vakbonden en ziekenfondsen, beroepsverenigingen, culturele en sociale organisaties, filosofische en wetenschappelijke genootschappen enz., vestigen zich bij voorkeur of overwegend in de hoofdstad.

Cultureel is een hoofdstad dus - althans in een normaal land - ook de plaats waar de verschillende elites van de natie in grote mate zijn geconcentreerd of met hoge frequentie in onderling contact komen. Daarom vervult de hoofdstad de functie van katalysator van de nationale identiteit. Niet alleen politici, maar ook zakenlui, kaderleden van bedrijven, ambtenaren, vrije beroepen, intellectuelen en kunstenaars van alle slag en soort, vormen er de meerderheid van de bevolking, of komen vanuit het hele land regelmatig, soms dagelijks, naar de hoofdstad, ontmoeten er elkaar, wisselen ideeën uit en nemen samen beslissingen. De hoofdstad is het creatieve veld van het land. Ze staat aan de top van de hiërarchische diffusie van culturele innovaties: alle nieuwe cultuurelementen vinden

eerst ingang in de grootste stad en verspreiden zich van daaruit naar de kleinere steden en dorpen; tevens worden innovaties het eerst door de hogere klassen overgenomen - die vooral in de grootstedelijke zone verkeren - en daarna verspreid onder lagere klassen. Het grootstedelijk gebied is ook altijd de centrale zone waar de spraakmakende gemeente - dit zijn de taalgebruikers die door en in het gebruik de taal vormen en omvormen - verblijft en bijgevolg het brandpunt van waaruit de linguïstische innovaties verspreid worden.

Vooraf in de *post-industriële maatschappij*, heeft de hoofdstad een essentiële functie in het economische, politieke en culturele bestaan van de samenleving. Daar voltrekt zich het dynamische proces van de culturele eenmaking van het volk. In de voortdurende wisselwerking tussen de hoofdstad en het achterland, tussen de sociale elites en de arbeidende massa's, determineert de hoofdstad de identiteit van het tot natie wordende volk. Ten slotte is het via de hoofdstad, als *draaischijf van de internationale relaties*, dat de natie haar buitenlandse contacten legt, en zowel haar impulsen ontvangt van buiten uit, als haar uitstraling realiseert.

Een belangrijke anomalie in Vlaanderen is dat, cultureel, de hoofdstad in grote mate vervreemd is geraakt van de natie waarvan zij deel uitmaakt. De culturele wisselwerking Brussel-Vlaanderen is grondig verstoord ingevolge het sociaal-historisch fenomeen van de *verfransing* tijdens de laatste helft van de 19de eeuw en de eerste helft van de 20ste eeuw. Hierdoor vervult Brussel slechts gebrekkig zijn rol van katalysator van de Nederlandse cultuur, met al de gevolgen daarvan voor het cultureel niveau voor de gehele Vlaamse bevolking.

Verfransing...

Deze verfransing is de oorzaak van de emotionele afkeer van Franstalig Brussel tegenover het Nederlands en dus ook de oorzaak van het bestaan van Brussel-19 als Derde Gewest. Om die afkeer te begrijpen, moet men het sociologisch mechanisme van de verfransing van Brussel ontleden.

De francofone bourgeoisie die sinds 1830 de politiekheersende klasse was in België, was oorspronkelijk ook in Vlaanderen sterk aanwezig. In 1846 telde Gent nog 5% Franstaligen, evenveel als Brussel-stad bij het begin van de 19de eeuw. Onder invloed van de tendens tot concentratie van ondernemingen, eigen aan het kapitalisme, verdween deze bourgeoisie geleidelijk in de Vlaamse provinciesteden en plattelandsgemeenten, om zich in Brussel te concentreren. De sociaal-culturele dominantie van de Franstalige bourgeoisie werd in Vlaanderen bestreden door een geleidelijk aanzwellende middenklasse van intellectuelen en vrije beroepen, ambtenaren en kaderpersoneel. Met de concentratie van de francofone bourgeoisie in Brussel, werd de vernederlandsing van de Vlaamse provincies politiek mogelijk. De taalwetten van de jaren 1920 en 1930 kwamen tot stand dankzij een kortstondige alliantie tussen die Vlaamse "middenklasse" en de "oude" industriële arbeidersklasse. Zij werden mee goedgekeurd door de Waalse socialisten. In de Brusselse agglomeratie leidde de versterkte aanwezigheid van de Franstalige bourgeoisie tot een verfransing in de diepte van de oorspronkelijk Vlaamse bevolking en de Vlaamse inwijking. Dit was mogelijk omdat Brussel ondertussen was uitgegroeid van provinciestad tot grootstad zodat, ingevolge van de anonimiteit van het sociaal milieu, de directe sociale controle op het menselijk gedrag - eigen aan platteland en provinciesteden, waar

iedereen mekaar kent - werd vervangen door een indirecte sociale controle. In een grootstedelijk leefmilieu heerst een sociaal mimetisme, waardoor de lagere klassen de sociale omgangsvormen van de hoogste klassen gaan navolgen. Doordat Frans spreken hèt distinctief kenmerk van de bourgeoisie was, gingen ook de middenklassen en daarna de volksklassen, overschakelen naar het Frans, dat overkwam als een instrument van sociale promotie.

Het is dit sociaal stigma van het 'Vlaams' als taal van de machteloze, dat nog steeds determinerend is voor de sterk emotionele reactie van de Brusselse francofonen op elke - echte of vermeende - poging tot vernederlandsing van Brussel. Elke evolutie in die zin wordt aan gevoeld als een bedreiging van de sociale status van elke individuele francofoon. In deze analyse is de scherpe weerstand van de francofone Brusselaar tegen het Nederlands - en de onwil van de uitgeweken Franstaligen in Vlaams-Brabant om zich aan te passen, een direct gevolg van de positie van een Franstalige toplaag als politiek heersende klasse van de Belgische staat, of minstens van de - correcte - perceptie, bij de brede francofone massa, van het Frans als taal van het establishment. Er heerst bij de Brusselse Franstaligen een diep ingeworteld gevoel dat de Franse taal het instrument is van hun sociale promotie, de band waarmee zij zich sociaal identificeren met de reële machtselites. als de verfransing van Brussel nog steeds verder gaat en zelfs uitbreiding neemt, is dat omdat de francofone Brusselaar - en de migrant - in de overtuiging blijft leven dat de uiteindelijke macht in dit land nog steeds berust bij de francofone bovenlaag. Hebben zij ongelijk? Helemaal niet! De macht van de oude heersende klasse zal blijven bestaan, zolang de door haarzelf opgerichte staatsstructuur blijft bestaan. Die perceptie van het Frans als sociaal superieure taal zal niet verdwijnen, zo-

lang de Belgische staat het institutionele kader blijft waarin alle belangrijke politieke beslissingen worden genomen; en zolang Brussel zich, als apart Gewest, kan afschermen tegen een nakende uitbreiding van de politieke zeggingschap van een Vlaamse (deel)staat, waar een eigen Vlaamse leidende klasse ook een reële politieke macht zou gaan uitoefenen.

Gevolgen...

Daarom is Brussel een autonoom Gewest binnen Vlaanderen geworden. Spijts de realiteit dat Brussel-19 maar een klein deel vormt van de reële Brusselse agglomeratie en dat Brussel en Vlaanderen één economie vormen, willen de 'oude' Brusselse francofonen van het BHG een *stadstaat* maken: een stadstaat met eigen wetten en bestuur, die geen enkele externe soevereiniteit erkent, waar een minderheid van de bevolking de politieke macht in handen heeft (de Franstalige Brusselaars van niet-vreemde afkomst vormen nog slechts 36% van de bevolking van het BHG) en die alleen in geval van nood met anderen wil samenwerken. Sinds ze een Gewest zijn geworden, en de centrale overheid geen controle meer uitoefent op de toepassing van de taalwetten, permitteert Franstalig Brussel zich om elke dag opnieuw honderduizenden Vlamingen te negeren, zelfs ronduit te pesten en te vernederen, door stelselmatig elk onthaal in eigen taal te weigeren. Zij willen van Brussel een Franstalige stad maken, etnisch gezuiverd van al wat Vlaams of Nederlandstalig is. Zij steigeren telkens wanneer de Vlaamse regering rechtstreeks in Brussel zou gaan investeren.

Maar zij eisen arrogant steeds bijkomende miljarden van de federale overheid. Brussel is gedwongen zowat elk

jaar te gaan bedelen bij de ‘federale’ schatkist om ettelijke miljarden bijkomende middelen, boven haar wettelijk aandeel. Zolang deze schatkist ‘Belgisch’ blijft, kan Brussel voorwenden niet te weten dat elke Belgische euro, die het zo boven zijn proportioneel aandeel krijgt toegestopt, bestaat uit 65 à 70 Vlaamse cent.

In een ‘normaal’ land gebeurt de financiering van de hoofdstad via het centraal budget van de staat. En de staat - dat is het gehele land - beslist dan ook wat er met dat geld in de hoofdstad gebeurt. Dat is nu precies wat de Brusselaars nièt willen. Zij hebben van Brussel een apart Gewest willen maken, dat betekent dat zij ook met hun eigen inkomsten ook hun eigen uitgaven zouden moeten dekken. Zij wensen geen “Vlaamse schoonmoeder”. Zij eisen wel het geld op van die schoonmoeder. Maar Vlaanderen mag zich niet inlaten met wat Brussel uitvoert met dat geld. De Vlamingen mogen zelfs niet vragen dat Brussel, in ruil voor dat Vlaamse geld, de kleine inspanning zou doen om de Vlaamse pendelaars in het Nederlands te woord te staan. Indien Brussel zich steeds meer ‘los van Vlaanderen’ gaat opstellen, is de vraag: hoelang kan dit blijven duren? De heibel die nu in Vlaanderen wordt gemaakt rond de transfers naar Wallonië, voorspelt niet veel goeds voor Brussel, wanneer, in een later stadium, het veel grotere probleem van de noodzakelijke transfers van Vlaanderen naar Brussel in volle duidelijkheid zal worden gesteld. Laten we de Brusselse bourgeoisie dus nu al maar duidelijk maken dat wij een herfinanciering van het BHG nooit zullen aanvaarden.

De traditionele Vlaamse Beweging heeft het steeds moeilijk gehad met deze analyse. Mede daardoor had de politieke leiding van de Vlaamse Beweging, moe en kortzichtig, indertijd niet begrepen dat deze drieledige staats-hervorming weinig of niets veranderde aan de reële poli-

tieke machtsverhoudingen in dit land. Zij was dus bereid om de schijn van politieke macht, die haar werd aangeboden met de gewestvorming, te betalen met de goedkeuring van een volwaardig gewestelijk statuut voor Brussel. Precies hierdoor heeft deze staatshervorming de politieke macht van het oude francophone establishment kunnen bestendigen en zelfs versterken in plaats van te verzwakken, laat staan te breken. *Deze historische fout dreigt, op termijn, met de voortschrijdende uitbreiding van de Brusselse grootstedelijke ruimte, het bestaan zelf van het Vlaamse volk als natie, bewust van haar eigen identiteit, in gevaar te brengen.* (Een veeg teken is het neo-unitaristisch opportunisme dat tegenwoordig woekert in kringen van de Vlaamse politieke, academische en artistieke elites.) Een politieke fout is inderdaad erger dan een misdaad. Binnen dit institutioneel kader van een Belgische staat met een apart Brussels Gewest, zal de Brusselse francophonie zich blijven verzetten tegen elke uitbreiding van de rol van het Nederlands te Brussel. En zij zal blijven ageren voor de uitbreiding van de grenzen van dat Gewest tot alle gemeenten van Vlaams-Brabant waar een noemenswaardige francophone aanwezigheid op het terrein valt te bespeuren. In dat kader moet Vlaanderen uiteindelijk de slag om Brussel en geheel Vlaams-Brabant verliezen. Hebben we dan niets geleerd uit 175 jaar Belgische geschiedenis? Voor ons zijn de zaken duidelijk: geen morzel grond mag Vlaanderen aan het BHG afstaan! In tegendeel: wij stellen het BHG zelf ter discussie... want juist het bestaan daarvan is de schuld dat de problemen binnen haar grondgebied toenemen en geen oplossing krijgen.

Krachtlijnen van een oplossing

Er circuleren in Vlaanderen allerlei voorstellen tot een oplossing voor de Brusselse problematiek - uitgaande van (neo)belgicisten, confederalisten en 'independentisten' - die echter één zaak gemeenschappelijk hebben: het behoud van de Gewestelijke autonomie van Brussel- dit is betreffende de grondgebonden bevoegdheden.

Al deze voorstellen, al hebben zij misschien het beste voor, laboreren aan een gevaarlijk illusie. Op niet al te lange termijn leidt het behoud van een autonoom Brussel-19, in welke vorm dan ook, tot de verfransing van het grootste deel van Vlaams-Brabant. Zelfs als bij de Vlaamse Gewest-regeringen de wil aanwezig zou zijn om de taalwetten in en om Brussel te doen toepassen, dan kan nog een wet op zichzelf de sociale dynamiek niet ombuigen. Alleen institutionele wijzigingen kunnen dat. Alleen in een zelfstandig Vlaanderen, waarvan groot-Brussel integraal deel uitmaakt, zal uiteindelijk de sociale verfransingsdruk stilvallen. Zolang de politieke heerschappij van het Belgisch establishment niet definitief is gebroken, en Brussel een territoriaal afgescheiden geheel blijft vormen, is en blijft zowel de territoriale als de culturele integriteit van Vlaanderen voortdurend bedreigd.

Het gevaarlijkste aspect van die illusie is wel te denken dat Vlaanderen - zonder Brussel - zou kunnen bestaan als natie. Geamputeerd van zijn reële en natuurlijke hoofdstad, Brussel, valt het Vlaamse achterland spoedig uiteen in een aantal folkloristische baronieën: het groot-hertogdom Antwerpen, de rest van het oude graafschap Vlaanderen, enkele kleinere heerlijkheden zoals het Land van Loon en de Kempen, elk met zijn eigen particularistisch dialect en provincialistische subcultuur, in een verbe-

ten onderlinge concurrentiestrijd om de restanten van een kwijnende welvaart.

Wanneer Brussel politiek volledig van Vlaanderen zou gescheiden worden, betekent dat de teloorgang van de unificerende invloed van de hoofdstad die van een volk een natie maakt. De ontwikkeling van een nieuwe hoofdstad (bijv. te Antwerpen of Mechelen) is een zeer langdurig en moeizaam sociologisch proces, zonder enige garantie op succes. Ondertussen zal Vlaanderen, als rompsstaat, psychologisch weer uiteenvallen: de idee van één Vlaamse natie zal de amputatie niet overleven.

Onze oplossing is er een die de niet-partijpolitieke Vlaamse Beweging zich in het verleden steeds tot doel heeft gesteld. Een oplossing die een win-winsituatie oplevert daar de beide partijen water in de wijn doen in dienst van het algemeen belang. Die oplossing was, en is, de tweeledige Belgische confederatie, en later eventueel de eigen Vlaamse staat, vanaf de taalgrens tot het Noorden, met alles erop en eraan, Brussel inbegrepen. *Laat men een einde maken aan de absurde constructie van een Brussels autonoom gewest.* Een hoofdstad is niet autonoom. Ze kan alleen leven door en met het hele land.

De Belgische staatsstructuur breken en vervangen door twee (deel)staten. Vlaanderen omvat alle gebieden ten noorden van de taalgrens, en al wie op dat grondgebied woont is Vlaming, ook al bekennt hij zich niet tot de Nederlandse cultuur.

Nationale bewegingen moeten, wanneer het moment nadert waarop hun aspiraties politiek realiseerbaar worden, een keuze maken tussen een territoriale en een culturele definitie van hun etniciteit.

Sinds het begin van de Vlaamse Beweging hebben de Vlamingen hun identiteit uitsluitend bepaald aan de hand van het taalcriterium. Wie geen Nederlands sprak werd niet als Vlaming beschouwd, ook al hoorde hij tot die toch eeuwenoude klasse van 'geografische' Vlamingen. Het resultaat van deze conceptie was dat elke gelokaliseerde achteruitgang van onze taal meteen leidde tot een verlies van Vlaams grondgebied. Dit staat opnieuw te gebeuren, en op een dramatische schaal, in en rond Brussel.

Het is nú tijd om deze taalobsessie te overwinnen. Vlaanderen nadert, schoorvoetend, de lijn van waar het zijn bestaan als natie staatsrechtelijk zou kunnen vestigen. Nu moet Vlaanderen, als een volwassen natie, de ambitie hebben om staat te worden binnen zijn historische grenzen.

De zuidergrens van Vlaanderen werd, niet zonder offers, in 1963 definitief vastgelegd. Tot daar zal de Vlaamse staat reiken. Al wie binnen deze historische grenzen woont is Vlaming, ook al bekent hij zich niet tot de Nederlandse cultuur.

Er is inderdaad maar één oplossing die aansluit bij de realiteit: dat Brussel zich opnieuw territoriaal inschakelt in de Vlaamse ruimte, waaraan het met al zijn vezels verbonden is.

Het is noodzakelijk dat, bij een volgende communautaire gespreksronde, de politieke misdaad van "Brussel Derde Gewest" ongedaan zou worden gemaakt, zelfs indien een volledige boedelscheiding met Wallonië nog niet bespreekbaar zou zijn.

Overdracht van de gewestelijke, grondgebonden bevoegdheden van Brussel naar de Vlaamse regering d.m.v. een fusie tussen het Vlaamse en het Brusselse Gewest.

Over welke troeven beschikt Vlaanderen? Welke zijn de hinderpalen?

Vlaanderen beschikt over een dubbele beslissende hefboom, enerzijds bestaande uit de materiële en sociale verloedering van het BHG, anderzijds uit onze financiële machtspositie en het dynamisch groeipotentieel van de Vlaamse economie. Deze hefboom moet doelbewust worden aangewend in de politieke machtsstrijd die nu al zoveel jaren het voortbestaan van Vlaanderen en het Vlaamse volk bedreigt. Als deze troef correct wordt uitgespeeld, kunnen wij niet verliezen.

Wallonië kan zonder België wel overleven, op voorwaarde dat het kan rekenen op een tijdelijke voortzetting van de Vlaamse solidariteit, zij het in een andere vorm natuurlijk dan de huidige 'transfers'. Een Vlaams 'Marshallplan' voor Wallonië is hier de sleutel tot de oplossing.

Brussel daarentegen kan afzonderlijk niet bestaan, noch binnen een Belgisch, drieledig federaal of confederaal kader, noch a fortiori, erbuiten. En het is niet met Wallonië, maar met Vlaanderen dat Brussel economische en financieel moet leven, overleven en zich ontwikkelen (wij zijn dan ook niet onder de indruk van de plannen voor een voortgezet, Franstalig Klein-België, of een staat Wallo-BruX, waarmee Franstalig Brussel ons wil afdreigen). Brussel heeft alleen maar toekomst als integraal deel van de Vlaamse (deel)staat. Het enige wat Brussel belet deze realiteit te erkennen en te aanvaarden is zijn emotionele, irrationele afschuw voor al wat Vlaams en Nederlandstalig is. Een hoofdstad kan alleen leven door en met haar hele land; daarom moet ze, naast de zeer grote voordelen, ook enkele nadelen en servitudes daarvan aanvaarden; en een van die servitudes is, dat ze zich moet openstellen voor de hele bevolking, waarvan zij leeft. En dat is voor 80% de

Vlaamse bevolking. Wij moeten deze vrees voor het Nederlands dus zoveel mogelijk wegnemen.

Alleen Vlaanderen beschikt over de nodige financiële draagkracht om de problemen van de Brusselse grootstedelijke ruimte binnen afzienbare tijd op te lossen. In de huidige situatie is Brussel ten dode opgeschreven. Aan de Brusselse Franstaligen kan en moet worden aangetoond dat Brussel-19 op zichzelf zijn problemen niet aankan. Zij, althans een belangrijke laag van de Brusselse francophonie, zijn heus verstandig genoeg om dat te begrijpen. Zij weten ook dat zij, behalve holle retoriek, niets te verwachten hebben van Wallonië. Een Wallo-Brux-constructie zou de teloorgang van Brussel alleen maar versnellen. Maar zij zullen bikkelhard onderhandelen om aan de consequenties van deze realiteit te ontsnappen.

Daarom mag geen vinger uitgestoken worden om “Broekzele” uit zijn moeras te redden, zonder overdracht van de gewestelijke, territoriale bevoegdheden van Brussel naar Vlaanderen. Het Brusselse Gewest moet zo snel mogelijk fuseren met het Vlaamse.

Beter geen akkoord, dan een slecht.

Behoud en uitbreiding van de bevoegdheid van de Franstalige gemeenschap, in en om Brussel-19

Maar de Brusselse francofonen moeten dan de grondwettelijke waarborg krijgen dat zij, als Franstalige groep, in Vlaanderen aanvaard zullen worden met respect voor hun culturele eigenheid, zonder het voorwerp te vormen van enige politieke of administratieve vernederlandsingsdruk.

Met andere woorden: Vlaanderen moet de bereidheid tonen om Brussel weer in zijn schoot op te nemen zoals

het is: een overwegend Franstalige stad, die dat ook wenst te blijven, en die dus ook in een zelfstandige (deel)staat Vlaanderen moet beschikken over de nodige instrumenten om zijn eigen culturele en persoonsgebonden aangelegenheden te regelen.

Concreet zou men kunnen voorstellen dat de francofone gemeenschap (toch een geconcentreerde groep binnen de Vlaamse politiek-geografische ruimte die niet tot de dominerende cultuur behoort) zich, binnen en om Brussel-19, zou organiseren als een cultureel autonome, publiek-rechterlijke entiteit die geniet van alle beschermingsmaatregelen, zoals die door het internationaal recht aan elke belangrijke culturele minderheid worden toegekend.

Deze francofone gemeenschap zou, in en om Brussel-19, alle bevoegdheden uitoefenen die aan de thans bestaande gemeenschappen zijn toebedeeld op gebied van taal en cultuur, onderwijs, gezondheidszorg en andere persoonsgebonden materies. Het budget van deze francofone gemeenschap en alle financiële garanties zouden volledig ten laste komen van de Vlaamse (deel)staat.

De persoonsgebonden bevoegdheden voor de Nederlandstalige inwoners van Brussel-19 komen dan best rechtstreeks aan de Vlaamse regering, zonder de tussenschakel van een VGC, die tijdelijk een zuiver ondergeschikte administratie van de Vlaamse regering kan blijven.

We zeggen duidelijk, in en om Brussel-19. Want indien het, in het beschreven kader, nodig is om de bevoegdheid van de Franse gemeenschap uit te breiden tot de Franstalige minderheden in sommige gemeenten van Vlaams-Brabant, moet dat bespreekbaar zijn. Zoals het nu gaat, verliezen we die gebieden uiteindelijk tòch, en meteen geheel Brussel.

Maar, omgekeerd, wanneer de Franstaligen in en om Brussel een autonome en beschermde culturele minderheid

worden binnen de Vlaamse staat, dan is de weg geopend voor een historische verzoening die het de Brusselse francofone elites mogelijk zal maken hun plaats sui generis te zoeken binnen de Vlaamse samenleving: “des Flamands d’expression française”. Het zal, in het beste geval, verschillende generaties vragen vooraleer Brussel, na zijn aansluiting bij Vlaanderen, zich enigszins zal openstellen voor de Nederlandse taal en cultuur. Maar het sociologisch mechanisme zal zich stilaan keren, omdat de fundamentele machtsverhoudingen dan veranderd zijn.

Deze oplossing is de enige basis waarop het probleem Brussel een oplossing kan vinden, die de legitieme belangen van de Franstalige Brusselaars verzoent met het algemeen Vlaams belang.

Brussel-19, op zich, kan dan best een fusiestad zoals Antwerpen worden, met één gemeenteraad, één schepencollege en één burgemeester, aangevuld met districtsraden.

Is dit utopie? Geenszins, in die zin dat de objectieve basis van deze oplossing reeds bestaat: onze Vlaamse economische macht.

Een echt Vlaamse politieke klasse

De werkelijke hinderpaal is subjectief en ligt in het zeer trage bewustwordingsproces in Vlaanderen zelf. Wij beschikken nog niet over de sociale elite en de politieke klasse die echt in termen van Vlaamse soevereiniteit durft te denken.

Er is dus nood aan de groei van een authentiek Vlaamse politieke klasse. Een klasse die ermee ophoudt, uit kortzichtig eigenbelang, haar bestaan te verbinden met

het voortbestaan van de Belgische staat, en die de draagster wordt van een nieuwe staatsidee.

De enig mogelijke strategie om het Brussels probleem correct aan te pakken, bestaat erin een rechtstreeks - zonder 'federale' mediatie - ernstig en realistisch gesprek aan te knopen met Wallonië. Want de enige potentiële bondgenoot die Vlaanderen in België heeft is het Waalse volk.

Een opkomende politieke elite kan zich pas legitimeren als toekomstige heersende klasse, wanneer ze de existentiële belangen van het hele volk vooropstelt en zich ermee identificeert. Het is de taak van de Vlaamse Beweging deze nieuwe leidende klasse mee tot stand te helpen brengen.

De Vlaamse Beweging zou er dus best aan doen van nu af de geesten voor te bereiden op deze beslissende keuze: Vlaanderen met Brussel, of géén Vlaanderen.

www.landdag.org